

بررسی اثر استقلال کمیته حسابرسی بر تصمیمات سرمایه گذاری

زهرة حاجیها^۱احمد کریمی^۲

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۵/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۵/۷/۱۸

چکیده:

به دلیل عدم تقارن اطلاعات سرمایه گذاران برای سرمایه گذاری باید به صورت‌های مالی اعتماد داشته باشند و از عواملی که بر اعتماد به سرمایه گذاری مؤثر است، استقلال کمیته حسابرسی می‌باشد. بنابراین در این تحقیق اثر استقلال کمیته حسابرسی بر تصمیمات سرمایه گذاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از نظر خبرگان سرمایه گذاری در بورس بوسیله پرسشنامه لیکرت و رگرسیون حداقل مربعات جزئی سنجیده شده است. ضریب تشخیص بدست آمده از مدل بیانگر این است که حدود ۳۹۳٪ از تغییرات اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام به وسیله سه سازه: وجود کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی و استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس توجیه می‌شود که حدود ۰/۱۳۳ آن به سازه استقلال کمیته حسابرسی اختصاص دارد. ضریب همبستگی بین سازه برونزا و درونزا به مقدار ۰/۴۰۱ است که در سطح ۹۹٪ اطمینان نیز به صورت مستقیم معنادار است. بنابراین فرضیه تحقیق تأیید شده یعنی در جامعه آماری سرمایه‌گذاران حرفه ای فعال در بورس اوراق بهادار تهران، بین استقلال کمیته حسابرسی و جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در بازار سهام، رابطه معناداری وجود دارد.

کلمات کلیدی: استقلال، کمیته حسابرسی، تصمیمات سرمایه گذاری.

۱- دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق (قیام دشت)، گروه حسابداری (نویسنده مسئول) drzhajiha@gmail.com

۲- کارشناس ارشد رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس

□ ۱- مقدمه

در تصمیم سرمایه‌گذاران، عدم تقارن اطلاعات و نبود اطلاعات در بورس اوراق بهادار یکی از موضوعات مهم می‌باشد. یکی از ابزارهای مهم کاهش این ریسک، استفاده از گزارش‌های مالی حسابرسی شده است، یکی از نهادهای تاثیرگذار بر اعتماد به گزارش‌های مالی، کمیته‌های حسابرسی در شرکت‌ها می‌باشند که با داشتن استقلال می‌توانند بر این امر اثر مثبت بگذارند (گلد و همکاران^۳، ۲۰۱۴، ۳)، بنابراین در این تحقیق، اثر استقلال کمیته حسابرسی، بر اعتماد و جذب سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار تهران بررسی می‌گردد.

اتخاذ تصمیمات معقول اقتصادی و تخصیص بهینه منابع محدود بدون وجود اطلاعات به موقع، معتبر و قابل اتکا، امکان پذیر نیست. تضاد منافع توأم با عدم دسترسی به اطلاعات و وجود عدم تقارن اطلاعات موجب تقاضا برای خدمات حسابرسی شده است. همچنین ورشکستگی شرکت‌های بزرگ به دلیل تقلب در اطلاعات، این موضوع را مهم تر نموده است (فرانسیس^۴، ۲۰۱۱، ۱۲۹). در واقع نقش حسابرسی، ارزیابی کیفیت اطلاعات برای استفاده کنندگان به خصوص سرمایه‌گذاران است. پس از بحران مالی سال ۲۰۰۸، مساله استقلال کمیته حسابرسی از مدیران جهت نظارت‌های بیشتری مطرح شد. پیشنهادات برای کاهش تهدید استقلال این کمیته توسط کمیسیون اروپا (۲۰۱۳) و همچنین توسط هیات نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام^۵ (PCAOB) در ایالات متحده در سال ۲۰۱۱ در نظر گرفته شد (گلد و همکاران، ۲۰۱۴، ۴)، در ایران نیز در سال‌های اخیر، جهت رفع دغدغه‌های سرمایه‌گذاری، سازمان بورس و اوراق بهادار برای سال مالی ۱۳۹۱ به بعد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس را ملزم به رعایت منشور کمیته حسابرسی و منشور فعالیت‌های حسابرسی داخلی کرد. کمیته حسابرسی زمینه لازم برای نظارت دائمی و مستقل را در شرکت‌ها فراهم می‌سازد. بنابراین، اگر کیفیت حسابرسی مشکلات نمایندگی را کاهش دهد، می‌تواند با افزایش توانایی سهامداران در نظارت بر مدیران، به بهبود کارایی سرمایه‌گذاری‌ها یاری رساند، زیرا افزایش توانایی سهامداران در نظارت بر مدیران، موجب بهبود انتخاب پروژه و کاهش هزینه‌های تأمین مالی می‌شود. پارکر و ابوت (۱۹۹۹) دریافته‌اند که وجود یک کمیته فعال و مستقل با افزایش کیفیت حسابرسی و تغییرات گاه به گاه حساب‌رسان در ارتباط است. کمیته حسابرسی برای این که بتواند اثر بخش عمل کند، باید مستقل، دانا، متخصص و فعال باشد. استقلال، دانش و تخصص حرفه ای توسط مراجع مختلف حرفه ای و قانون گذاری تعریف شده است. کمیته حسابرسی مستقل، کیفیت حسابرسی و توجه به ساختار کنترل داخلی را افزایش می‌دهد. لذا ادعا این است که کمیته حسابرسی با استقلال در انتخاب و افزایش کیفیت حسابرسی می‌تواند منبع اصلی سهامداران برای نظارت بر مدیران باشد و منجر به اطمینان دهی برای سرمایه‌گذاری در بازار و افزایش سرمایه‌گذاری شود. سؤال اصلی تحقیق این است که استقلال کمیته حسابرسی چه تاثیری بر قصد سرمایه‌گذاری و

3 Gold et al.

4- Francis

5- Public Company Accounting Oversight Board

جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در شرکت‌های موجود در بورس اوراق بهادار دارد؟

□ ۲- تبیین موضوع

در ایران کمیته حسابرسی هیئت مدیره بورس اوراق بهادار تهران و مدیریت حسابرسی داخلی از سال ۱۳۸۷، با تدوین منشور کمیته حسابرسی، نظامنامه حسابرسی داخلی، آیین‌نامه دبیرخانه کمیته و بازرنگری در آیین‌نامه نظام راهبری شرکتی، فعالیت خود را آغاز کرده است. سازمان بورس اوراق بهادار نیز با در اختیار گذاشتن پیش‌نویس منشور کمیته حسابرسی و منشور فعالیت حسابرسی داخلی، از تمامی ناشران پذیرفته شده بورسی و فرابورسی خواسته است تا مشخصات رئیس کمیته حسابرسی، دیگر اعضای این کمیته و مدیر حسابرسی داخلی شرکت را به این سازمان اعلام کنند (سازمان بورس اوراق بهادار، ۱۳۹۱).

کمیته حسابرسی به‌عنوان یک کمیته فرعی هیئت‌مدیره تلقی می‌شود و در یک مقام مشورتی یا مصلحت‌اندیش فعالیت می‌کند. وظایف این کمیته مستقیماً در ارتباط با پاسخگویی به فعالیت‌های انجام شده به وسیله هیئت‌مدیره است. ساختار هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی، توازن بین مدیران اجرایی و غیر اجرایی، رئیس کمیته حسابرسی و یکپارچگی و استقلال و هدف‌های شخصی اعضای کمیته حسابرسی، از جمله عوامل مؤثر در استقلال کمیته حسابرسی است (فریرا، ۲۰۰۸، ۹۲).

بسیاری، اهمیت کمیته حسابرسی به‌عنوان ابزاری نظارتی در شرکت‌ها را مورد تأکید قرار داده‌اند. اما با این حال، تحقیقات تجربی نتایج همسانی در مورد منافع بدست‌آمده از کمیته حسابرسی نشان نمی‌دهد و همین مسئله موجب شده است تا شرکت‌ها نه‌تنها استفاده از کمیته حسابرسی را در نظر بگیرند، بلکه ویژگی‌های عملکرد اعضای آن مثل تجربه و استقلال را نیز مورد توجه قرار دهند. مدیران زمانی ممکن است اثربخشی کمیته حسابرسی را خدشه‌دار کنند که با ایجاد کمیته حسابرسی وابسته به مدیریت بتوانند بر فرایند تصمیم‌گیری هیئت‌مدیره تأثیرگذار باشند. به‌دلیل اهمیت این مسئله در اثربخشی کمیته حسابرسی و حاکمیت شرکتی، استانداردگذاران باید در جستجوی راه‌هایی برای تضمین این مسئله باشند و مانع از محدودیت ایجاد شده توسط مدیران بر عملکرد کنترلی کمیته حسابرسی شوند (باربادیلو، ۲۰۰۷، ۳۱۱). موفقیت کمیته حسابرسی در ایفای وظیفه نظارتی خود کاملاً به روابط این کمیته با سایر اعضای گروه حاکم بر شرکت از قبیل مدیران، حساب‌رسان مستقل، حساب‌رسان داخلی، هیئت‌های قانونی، مشاوران حرفه‌ای و مراجع تدوین‌کننده استانداردها بستگی دارد (حساس‌یگانه و معیری، ۱۳۸۷، ۵۹).

6- Ferreira

7- Barbadillo

□ ۳- کمیته حسابرسی و سرمایه‌گذاری بوریس اوراق بهادار

کمیته حسابرسی یکی از کمیته‌های هیات مدیره واحد اقتصادی و متشکل از ۳ تا ۵ و در برخی موارد ۷ نفر از اعضای غیر موظف هیات مدیره است که مسولیت نهایی نظارت بر کلیه فعالیت‌های مالی شرکت را بر عهده دارد. منظور از اعضای غیر موظف کمیته حسابرسی اعضای است که در عین عضویت در هیات مدیره واحد اقتصادی، در آن مسولیت اجرایی یا عملیاتی ندارند. کمیته حسابرسی طبق تعاریف موجود کمیته ای متشکل از اشخاص غیرموظف هیئت مدیره است که با هدف نظارت بر امور مالی و حسابرسی دستگاه از طریق ایجاد هماهنگی بین مدیریت اجرایی و حسابرسان مستقل، ارتباط مناسب حسابرسان مستقل و داخلی، ایجاد زمینه استقلال بیشتر برای حسابرسان مستقل، رشد جایگاه حسابرسی داخلی و پاسخگوتر کردن مدیریت اجرایی تشکیل می‌شود (نادریان، ۱۳۹۰).

رئوس هدف‌های کلی کمیته حسابرسی را به شرح زیر می‌توان بر شمرده:

- کمک به مدیران (سازمان/شرکت) جهت ایفای هر چه بهتر و مؤثر تر مسولیت‌های آنان،
- بهبود بخشیدن با گسترش دادن موقعیت استقلال حسابرسان،
- افزایش قابلیت اعتماد و اتکا و بیطرفی گزارش‌های مالی،
- تقویت و مستحکم تر کردن نقش و جایگاه اعضای غیر موظف هیئت مدیره،
- سهولت بخشیدن به فرایند گزارشگری درون سازمانی و ایجاد ارتباطات مؤثر و سازنده (باقرزاده، ۱۳۷۹).

در واقع نظارت عالی بر فرایند گزارشگری مالی شرکت، محور اصلی وظایف کمیته حسابرسی را تشکیل می‌دهد. هیچ یک از اعضای کمیته نمی‌توانند به طور همزمان عضو بیش از دو کمیته در شرکت‌ها باشند (یوسفی آذری، ۱۳۹۱).

کمیته حسابرسی به دلیل استقلال از هیات مدیره واحد اقتصادی، سبب حفظ ارتباط مستقیم بین هیات مدیره واحد اقتصادی، حسابرسان مستقل و حسابرسان داخلی نیز می‌شود (ارباب سلیمانی و نفری، ۱۳۷۸). همسو کردن منافع حسابرس با اعضای غیرموظف هیات مدیره (کمیته حسابرسی)، یکی از روش دستیابی به یک رابطه مستقل بین حسابرس و مدیریت واحد اقتصادی است (نیکخواه آزاد، ۱۳۷۹). کمیته حسابرسی، مدیریت ارشد واحد اقتصادی را نیز کنترل می‌کند و به عنوان بازدارنده مدیریت از زیر پاگذاری کنترل‌های داخلی، از جمله ممانعت از تقلب مدیریت، نقشی مؤثر ایفا می‌کند (ارباب سلیمانی و نفری، ۱۳۷۸). کمیته حسابرسی برای این که بتواند اثر بخش عمل کند باید مستقل، دانا، متخصص و فعال باشد. استقلال، دانش و تخصص حرفه ای از سوی مراجع و مجامع مختلف حرفه ای و قانون گذاری تعریف شده است. بطور مثال انتخاب اعضای کمیته از خارج سازمان، استقلال اعضای کمیته را افزایش می‌دهد. به عبارتی دیگر، نبودن مدیران موظف در کمیته حسابرسی سبب می‌شود تا حسابرسان بتوانند مسائلی همچون نقاط ضعف کنترل‌های داخلی، اختلاف نظر با مدیریت در باره اصول و روش‌های حسابداری، نشانه‌های احتمالی سوءاستفاده‌های مدیریت یا سایر اعمال غیرقانونی مسوولان شرکت را صریح تر با کمیته حسابرسی مطرح کنند. تماس‌های کمیته حسابرسی با حسابرسان، اطلاعاتی به هنگام درباره وضعیت مالی واحد اقتصادی و

نیز اطلاعات لازم برای ارزیابی کارایی و درست کاری مدیریت در اختیار هیات مدیره واحد اقتصادی قرار می‌دهد (همان منبع). لذا انتخاب حسابرسان نیز از موضوعات مهم در استقلال کمیته حسابرسی می‌باشند.

این کمیته، جهت حفظ منافع سهامداران باید نگرش جستجو گرانه ای برگزیند و قضاوت‌های مدیریت را مورد سؤال قرار دهد. از این رو ترکیب و ساختار کمیته‌های حسابرسی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. از طرفی دیگر، ترکیب کمیته حسابرسی، محرک اصلی اثربخشی است (فریرا، ۲۰۰۸). بطور کلی یکی از جنبه‌های مهم که بر تصمیم سرمایه گذاران تأثیر فراوان دارد، مساله اطلاعات نامتقارن است. اطلاعات نامتقارن در واقع حالت خاصی از اطلاعات ناکامل است که در اکثر مسائل اقتصادی شایع است. اطلاعات نامتقارن موجب بروز دو نوع رفتار فرصت طلبانه انتخاب بد^۸ و مخاطره اخلاقی^۹ می‌شود. برای رفع مشکل انتخاب نامناسب معمولاً یا رفتار فرصت طلبانه را محدود می‌کنند یا به برابری اطلاعات میان طرف‌های مبادله اقدام می‌کنند (صادقی و آسایش، ۱۳۹۳). در جهت افزایش اطلاعات و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی قوانین مختلفی وضع شده‌اند؛ بطور مثال، قانون ساربنز اکسلی بر نقش کمیته حسابرسی در تضمین کیفیت نتایج مالی گزارش شده تأکید داشته و آن را گسترش داده است (گلد و همکاران، ۲۰۱۴، ۸). این قانون، موجب پیدایش مرجع نظارتی قدرتمندی به نام هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام برای نظارت بر حرفه حسابداری و حسابرسی شد. وظیفه این هیئت تهیه استانداردهای جدید حسابرسی، تعیین اصول حسابداری مورد نیاز، تدوین استانداردهای کنترل کیفیت حسابرسان و انتشار آیین رفتار حرفه‌ای است. این نقش بسی فراتر از نقش سایر مرجع‌های نظارتی قبلی بوده و نیازمند بهبود و گسترش ارتباط میان کمیته حسابرسی و حسابرسان مستقل است (کوهن و همکاران، ۲۰۰۷). در ایران، در اجرای ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل‌های داخلی برای ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، منشور کمیته حسابرسی شرکت نمونه (سهامی عام) در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۳ شامل ماده ۱۴ و ۲ تبصره به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسیده است. اگر چه اطلاعات از منابع مختلف قابل استخراج است اما در حال حاضر صورت‌های مالی، هسته اصلی منابع اطلاعات مالی را تشکیل می‌دهند، بنابراین باید از کیفیت مطلوبی برخوردار باشد. تهیه صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری به عنوان ضوابط معتبر، تضمین کیفیت مطلوب صورت‌های مالی است. روح حاکم در تدوین استانداردهای حسابداری ایجاد الزاماتی در جهت ارئه شفاف نتایج عملکرد واحدهای اقتصادی در قالب اطلاعات مالی است (خوش مهر، ۱۳۸۸) بنابراین حسابرسان نقش غیر قابل انکاری در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی و تقارن اطلاعاتی به عهده دارند. وظیفه اعتبار بخشی حسابرسان در ارتقای قابلیت اعتماد و تأیید اطلاعات حسابداری، وظیفه ای خطیر برای انعکاس سودمندی اطلاعات برای تصمیم گیری و ارزیابی وظیفه مباشرت مدیر محسوب شود. اجرای حسابرسی علاوه بر افزایش اعتماد پذیری و اطمینان نسبت به اعداد و ارقام مندرج صورت‌های مالی

8- Moral Hazard

9- Unobserved Characteristic

به عنوان معیار ارزیابی عملکرد مدیریت و یکی از عوامل کنترل و نظارتی محسوب می‌گردد (مهدیان، ۱۳۸۸، ۲۳).

کمیته‌های حسابرسی جهت کارایی بیشتر و تکمیل نقش کنترلی خود در سازمان، باید محیط کنترلی قوی از طریق افزایش کیفیت گزارشگری مالی ایجاد کنند (احمدپور و همکاران، ۱۳۸۹، ۲۳). از آن جا که ایجاد و بکارگیری کمیته حسابرسی در کشورهای توسعه یافته در پیشگیری از وقوع اعمال خلاف قانون و اخلاق، بهبود فرایند گزارشگری مالی و ارائه اطلاعات و گزارش‌های مالی شفاف و قابل اتکاموثر بوده است، انتظار می‌رود وجود کمیته حسابرسی در واحدهای اقتصادی در ایران نیز، بر اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در واحدهای اقتصادی تاثیرگذار باشد. کمیته حسابرسی اثربخش نقش کلیدی در پر کردن خلأ اعتباردهی ایفا خواهد کرد. کمیته حسابرسی برای اینکه بتواند اثربخش عمل کند، باید مستقل از واحد اقتصادی باشد. همچنین اعضای کمیته حسابرسی باید از دانش و تخصص حسابداری و مالی لازم برخوردار باشند. بنابراین بر اساس رفتار منطقی آنچه بر افزایش اعتماد به صورت‌های مالی تأثیر می‌گذارد، مساله استقلال کمیته حسابرسی و حتی نحوه انتخاب حسابرسان می‌باشد در این تحقیق این موضوع در بورس اوراق بهادار مورد قرار می‌گیرد. برنان و سولومون (۲۰۰۸) کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی را از مکانیزم‌های پاسخگویی معرفی نموده‌اند. بهترین روش برای بهبود و پیشرفت حاکمیت و مدیریت مالی سازمان داشتن کمیته حسابرسی قوی است (ایروین، ۲۰۰۹، ۵۳).

کمیته حسابرسی، مدیریت را در ایفای مسئولیت‌های خود کمک می‌کند. کمیته حسابرسی در امر نظارت کارا بر گزارشگری مالی، حسابداری، حسابرسی و کنترل‌های داخلی، اطمینان از استقلال حسابرسی داخلی و عمل به یافته‌های حسابرسان داخلی فعالیت دارد و ارتباط کاری میان حسابرسان مستقل، حسابرسان داخلی و مدیریت را افزایش و بهبود می‌دهد (ایکهارت و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۱، ۵۳). برای این که کمیته حسابرسی بتواند وظایف خود را در زمینه مالی به درستی انجام دهد باید اعضای آن از تخصص مالی برخوردار باشند و از فرایند حسابداری و حسابرسی آگاهی کافی داشته، باشند (وی و^{۱۱}، ۲۰۰۲، ۵۸). مطالعات الم‌تر و همکاران (۲۰۱۴)، فلو و همکاران (۲۰۱۴) (که بیه بررسی ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اثربخشی سرمایه‌گذاری پرداختند)، لی و استوکس (۲۰۱۱)، فرانیس (۲۰۱۱)، بیدل و همکاران (۲۰۰۹)، وردی (۲۰۰۶)، تختائی و همکاران (۱۳۹۰)، ثقفی و معتمدی فاضل (۱۳۹۰)، ثقفی و عرب مازار (۱۳۸۹) به نوعی نشان داده‌اند که احتمالاً بین استقلال کمیته حسابرسی و قصد سرمایه‌گذاری رابطه مثبتی وجود دارد.

۴- پیشینه تحقیق

درخصوص تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر سرمایه‌گذاری تحقیقات فراوانی انجام شده است، لیکن تاکنون درخصوص بررسی استقلال کمیته حسابرسی بر میزان و قصد سرمایه‌گذاری تحقیقی در

10- Eckhart et al

11- Weaver

ایران انجام نشده است ولی تحقیقات که در امر تحقیق می‌تواند راهگشا باشد به شرح ذیل می‌باشند. پاتریک و همکاران^{۱۲} (۲۰۱۴)، تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی در اجرای حسابرسی داخلی را بررسی نمودند. نتایج آن‌ها نشان داد که فشار تنظیم مقررات برای افزایش تخصص و استقلال کمیته حسابرسی نسبت به مدیریت کم است، که منجر به بی‌نظمی حسابداری و اقلام تعهدی غیر عادی و در نتیجه کاهش سودآوری شرکت‌ها می‌شوند. مطالعه گلد و همکاران (۲۰۱۴) اثر استقلال حسابرس و نوع رژیم انتخاب حسابرس را بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران بررسی می‌کند با انجام تحقیق میدانی از ۱۱۸ سرمایه‌گذاری حرفه‌ای در بازار مالی آمریکا این اثر را بررسی می‌نماید و نشان می‌دهد که با توجه به استقلال بالا کمیته حسابرسی بالاترین سطح سرمایه‌گذاری، پیش‌بینی می‌شود. استقلال کم کمیته حسابرسی و انتخاب حسابرس بوسیله سرمایه‌گذاران منجر به کاهش در احتمال سرمایه‌گذاری می‌شود.

مقاله فلو و همکاران^{۱۳} (۲۰۱۴) رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی (ترکیبی از تخصص و استقلال و اندازه کمیته حسابرسی) را با کیفیت گزارشگری مالی بررسی می‌کند. بعد از کنترل آثار مربوط به اندازه شرکت و ترکیب هیات مدیره، یک معیار برای تعهدات مدیریت به شفاف سازی (وجود یک برنامه اخلاقی) و مالکیت سازمانی، نشان می‌دهد که درصد اعضای کمیته حسابرسی که تخصص حسابداری یا مدیریت مالی دارند با کیفیت گزارشگری مالی رابطه مستقیم دارد. ایشان همچنین شواهدی مبنی بر رابطه مثبت میان اندازه کمیته حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی یافتند.

لی و استوکس^{۱۴} (۲۰۱۱) به بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و هزینه حقوق صاحبان سهام پرداخته‌اند. نتایج تحقیقات آن‌ها نشان می‌دهد که کیفیت حسابرسی برای سرمایه‌گذاران امری بسیار بااهمیت است و با افزایش کیفیت حسابرسی، هزینه حقوق صاحبان سهام کاهش می‌یابد و تمایل به سرمایه‌گذاری بیشتر می‌شود. گاه علوم انسانی و مطالعات رفتاری یوسفی آذر (۱۳۹۱) به بیان ویژگی‌های کمیته حسابرسی و رابطه آن با کیفیت گزارشگری مالی پرداخت و اثر بخشی کمیته‌های حسابرسی را در چارچوب افزایش کیفیت اطلاعات مالی مورد بررسی قرار می‌دهد، نتایج تحقیق وی نشان داد کمیته‌های حسابرسی در زمینه افزایش کیفیت اطلاعات اثر بخش است.

هدف پژوهش باباجانی و خنکا (۱۳۹۱) بررسی ضرورت تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار واحد حسابرسی داخلی در شهرداری‌های کلان شهرها برای ارتقای سطح مسئولیت پاسخگویی این نهادها است. برای این منظور نظرات کارشناسان و متخصصان از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. مشارکت‌کنندگان شامل مدیران مالی (ذی حساب‌ها)، رؤسای حسابداری، مدیران و معاونان واحدهای حسابرسی داخلی شهرداری‌ها و همچنین اعضای هیئت علمی گروه حسابداری دانشگاه‌ها،

12- Patrick et al

13- Felo & et al

14- Li and Stokes

دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد حسابداری، به عنوان شهروندان متخصص بودند. نتایج پژوهش نشان داد که تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار واحد حسابرسی داخلی در شهرداری‌های کلان شهرها موجب ارتقای سطح ایفاء و ارزیابی مسئولیت پاسخگویی مالی و عملیاتی نهادهای مذکور می‌شود.

تختائی و همکاران (۱۳۹۰) تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی را بر بهبود فرایند گزارشگری مالی مورد بررسی قرار دادند. ابتدا ویژگی‌های کمیته حسابرسی مورد بحث و بررسی قرار گرفته، سپس دیدگاه‌های موجود در زمینه کیفیت گزارشگری مالی توضیح، و در نهایت به تشریح رابطه کمیته حسابرسی با کیفیت گزارشگری پرداخته شد. یکی از ویژگی‌های مهم استقلال کمیته حسابرسی است که نتایج نشان داد تأثیر مهمی بر بهبود فرایند گزارشگری مالی دارد.

۵- فرضیه تحقیق

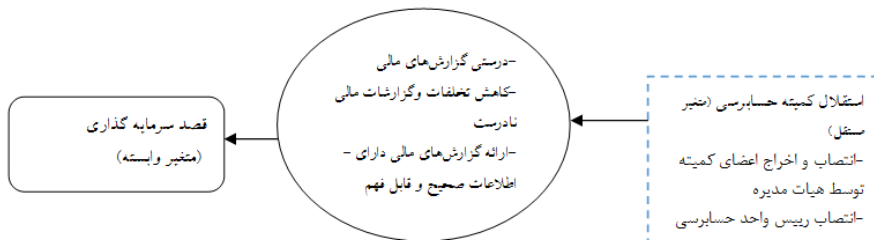
فرضیه اصلی تحقیق به شرح ذیل است:

- بین استقلال کمیته حسابرسی و قصد سرمایه‌گذاری رابطه معنادار مثبت وجود دارد.
- با توجه به فرضیه اصلی، فرضیات فرعی تحقیق به شرح ذیل‌اند:
- انتصاب و اخراج اعضای کمیته توسط هیات مدیره، بر درستی گزارش‌های مالی مؤثر است.
- انتصاب و اخراج اعضای کمیته توسط هیات مدیره، بر کاهش تخلفات و گزارش‌های مالی نادرست مؤثر است.
- انتصاب و اخراج اعضای کمیته توسط هیات مدیره بر ارائه گزارش‌های مالی دارای اطلاعات صحیح و قابل فهم مؤثر است
- انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته، بر کاهش تخلفات و گزارش‌های مالی نادرست مؤثر است
- انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته، بر درستی گزارش‌های مالی مؤثر است
- انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته، بر ارائه گزارش‌های مالی با اطلاعات صحیح و قابل فهم مؤثر است.

۶- روش شناسی تحقیق:

بر اساس الگو گرفتن از مطالعه گلد و همکاران (۲۰۱۴)، جامعه تحقیق شامل سرمایه‌گذاران حرفه‌ای در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که سرمایه‌گذاران حرفه‌ای منظور افرادی است که در بورس اوراق بهادار به صورت تخصصی و با مدارک لازم فعالیت می‌نمایند. اطلاعات از طریق پرسشنامه با مقیاس ۷ درجه‌ای برای متغیر مستقل جمع‌آوری شده است و برای تجزیه و تحلیل از رگرسیون استفاده شده است. نمودار (۱) مدل مفهومی تحقیق ارائه می‌دهد:

نمودار (۱) - مدل مفهومی تحقیق

با توجه به این که در تحقیق حاضر، برای آزمون فرضیه ها، اطلاعات مرتبط با وضعیت فعلی، مورد مطالعه قرار می گیرد، تحقیق "توصیفی" بوده و به روش "پیمایشی" انجام می شود (مجتهدزاده و مددی نعمتی، ۱۳۸۴). تحقیق توصیفی، شامل جمع آوری اطلاعات برای آزمون فرضیه ها یا برای پاسخ به سؤالات وضعیت فعلی مورد مطالعه است و چگونگی وضع موجود را تعیین و گزارش می کند. در این تحقیق از استدلال استقرایی استفاده می شود. در نتیجه، برای اثبات یا رد فرضیه های تحقیق، اجزا و عوامل مورد بررسی و مشاهده قرار خواهند گرفت آنگاه به استناد اطلاعات جمع آوری شده نتایج به دست آمده به کل جامعه آماری تعمیم داده خواهد شد. بنابراین در این تحقیق از آمار استنباطی استفاده می شود. جهت تحلیل در جامعه از روش رگرسیون و نرم افزار SPSS استفاده شد. پرسشنامه با دو گروه سؤال طراحی گردید:

الف) سؤالات جمعیت شناختی از قبیل؛ جنسیت، سن، میزان تحصیلات، رشته و تحصیلات دانشگاهی، سابقه کار، سابقه فعالیت حرفه ای در بورس پاسخ دهندگان می باشد.

ب) سؤالات تحقیق که برای متغیرهای میانی اثر گذار بر سرمایه گذاری سه شاخص گزارش های مالی درست، کاهش اشتباهات و تخلفات کمتر در شرکت و ارائه گزارش های مالی دارای اطلاعات صحیح و قابل فهم تعریف شده است.

برای فرض تحقیق ۶ سؤال با محوریت استقلال کمیته های حسابرسی بر انتصاب و اخراج اعضای کمیته حسابرسی توسط هیات مدیره و انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته طراحی شده است.

نمونه آماری تحقیق را تعداد هفتاد و هشت نفر از سرمایه گذاران فعال در بورس اوراق بهادار تهران شامل مدیران شرکتهای سرمایه گذاری و کارشناسان سرمایه گذاری با تجربه در شرکتهای سرمایه گذاری فعال در بازار تشکیل داده است.

۷- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

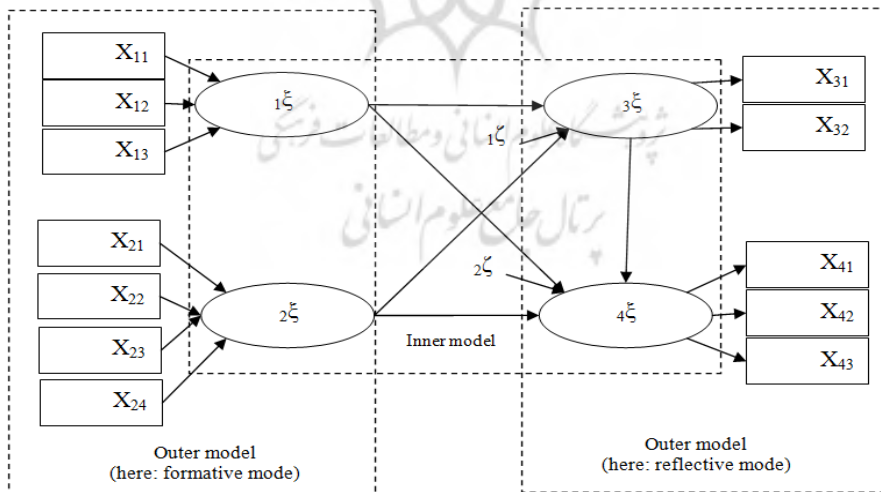
روش تخمین رگرسیون حداقل مربعات جزئی^{۱۵} (PLS) که در این تحقیق به کار رفته است ضرایب را به گونه ای تعیین می‌کند که مدل حاصله، بیشترین قدرت تفسیر و توضیح را دارا باشد؛ بدین معنا که مدل بتواند با بالاترین دقت و صحت، متغیر وابسته نهایی، را پیش بینی نماید. علاوه، روش PLS، تمامی روابط موجود در مدل یعنی تأثیر متقابل ما بین هر یک از متغیرهای پنهان و همچنین وزن تمامی شاخص‌های قابل اندازه گیری مربوط به هر یک از متغیرهای پنهان (ضرایب بیرون از مدل اندازه گیری) را تخمین می‌زند و بدینگونه تحلیل عاملی متغیرها انجام می‌گیرد. لذا در این تحقیق دلیل عمده برای استفاده از PLS به جای مدل سازی معادلات ساختاری مبتنی بر کواریانس، پیچیدگی مدل در رابطه با حجم نمونه برآورد شده است.

مدل حداقل مربعات جزئی (PLS) شامل سه مجموعه از روابط است.

۱- مدل درونی^{۱۶} که اشاره به مدل ساختاری و روابط بین متغیرهای پنهان دارد.

۲- مدل برونی^{۱۷} که اشاره به مدل مرجع و روابط بین متغیرها و شاخص‌های مربوط به آن‌ها دارد. این مدل بر اساس رابطه بین متغیرهای پنهان و آشکار استوار است. با توجه به اینکه متغیرهای پنهان یک متغیر غیر قابل اندازه گیری می‌باشند، به طور غیر مستقیم به وسیله متغیرهای آشکار اندازه گیری می‌شوند

نمودار (۲) - یک مثال از مدل حداقل مربعات جزئی (PLS) که در آن مدل درونی و مدل برونی مشخص شده

15- Path Modeling

16- Inner Model

17- Outer Model

۳- روابط وزنی: که بر اساس آن متغیرهای پنهان اندازه‌گیری می‌شوند. یک مدل حداقل مربعات جزئی (PLS) شامل سه مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری شده می‌باشد. روائی یک مدل حداقل مربعات جزئی نیازمند آنالیز هر دو مدل (مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری شده) می‌باشد.

۸- یافته‌های تحقیق:

توصیف داده‌های تحقیق

در فرآیند گردآوری داده‌های اصلی پژوهش، مشخصات فردی و جمعیت شناختی نمونه آماری شامل: جنسیت، سن، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی مرتبط با سرمایه‌گذاری، سابقه کار، سابقه حرفه‌ای در بورس و بررسی صورت مالی در گذشته نیز مشخص شده است. این ویژگی‌ها با مقیاس اسمی و ترتیبی بیان شده و با استفاده از شاخص‌های فراوانی، درصد فراوانی و نما به شرح جدول زیر ارائه شده است. نتایج نشان می‌دهد بیشتر پاسخ‌گویان مرد بوده و بین ۳۱ تا ۴۰ سال سن داشتند درای تحصیلات فوق لیسانس مرتبط و بالاتر و سابقه کار حرفه‌ای ۱۱ تا ۲۰ سال بودند.

جدول (۱) فراوانی و درصد فراوانی ویژگی‌های فردی و جمعیت‌شناختی اعضای نمونه آماری

ویژگی فردی و اجتماعی	زیر گروه	تعداد	درصد	مد یا نما
جنسیت	مرد	۶۳	۸۰/۸	مرد
	زن	۱۵	۱۹/۲	
سن	کمتر از ۳۱ سال	۱۹	۲۴/۴	بین ۳۱ تا ۴۰ سال
	بین ۳۱ تا ۴۰ سال	۳۹	۵۰/۰	
	بیش از ۴۰ سال	۲۰	۲۵/۶	
مقطع تحصیلات	لیسانس	۱۳	۱۶/۷	فوق لیسانس و بالاتر
	فوق لیسانس و بالاتر	۶۵	۸۳/۳	
رشته مالی	مالی	۷۶	۹۷/۴	مالی
	غیرمالی	۲	۲/۶	
سابقه کار	کمتر از ۱۱ سال	۲۶	۳۳/۳	بین ۱۱ تا ۲۰ سال
	بین ۱۱ تا ۲۰ سال	۴۳	۵۵/۱	
	بیش از ۲۰ سال	۹	۱۱/۵	
سابقه حرفه‌ای در بورس	کمتر از ۱۱ سال	۲۹	۳۷/۲	بین ۱۱ تا ۲۰ سال
	بین ۱۱ تا ۲۰ سال	۴۲	۵۳/۸	
	بیش از ۲۰ سال	۷	۹/۰	
بررسی صورت مالی	کمتر از ۱۰ بار	۳۰	۳۸/۵	کمتر از ۱۰ بار
	بین ۱۰ تا ۲۵ بار	۱۶	۲۰/۵	
	بین ۲۵ تا ۱۰۰ بار	۲۰	۲۵/۶	
	بیش از ۱۰۰ بار	۱۲	۱۵/۴	

توصیف پاسخ‌گویی‌های تحقیق

در این پژوهش دو متغیر مورد بررسی قرار گرفته است که هر یک از آن‌ها یکی از دو نقش مستقل و وابسته را به عهده دارند. این متغیرها به صورت سازه بوده و در یک مدل روابط مطرح شده در مدل مفهومی مورد بررسی قرار می‌گیرد. این متغیرها شامل: اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری، و

برآیند استقلال کمیته حسابرسی است. این متغیرها به صورت پنهان بوده و با استفاده از سنجه‌های چندگانه مناسب و روا اندازه‌گیری شده است. سنجه‌ها با مقیاس هفت پیوستاری و دامنه بین کاملاً مخالف تا کاملاً موافق سنجش شده و با بکارگیری شاخص‌های فراوانی، درصد فراوانی، نما، میانه و میانگین توصیف شده است.

(۱) توصیف پاسخ گویه‌های اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری: اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری با سه سنجه: گزارش‌های مالی درست، کاهش اشتباهات و تخلفات کمتر در شرکت و ارائه گزارش‌های مالی دارای اطلاعات صحیح و قابل فهم اندازه‌گیری شده است. نما و میانه پاسخ‌های هر سه سنجه گزینه «موافق» است که میانگین آن‌ها بین ۵/۸۵ تا ۵/۹۵ در نوسان است. این شاخص‌ها بیانگر این است که اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران فعال در بورس اوراق بهادار تهران در حد بالا قرار دارد.

(۲) توصیف پاسخ گویه‌های برآیند استقلال کمیته حسابرسی در صحت و دقت گزارش مالی: برآیند استقلال کمیته حسابرسی در صحت و دقت گزارش مالی با شش سنجه: درستی گزارش‌های مالی با انتصاب و اخراج اعضای کمیته توسط هیات مدیره، کاهش تخلفات و گزارش‌های مالی نادرست با انتصاب و اخراج اعضای کمیته توسط هیات مدیره، ارائه گزارش‌های مالی دارای اطلاعات صحیح و قابل فهم با انتصاب و اخراج اعضای کمیته توسط هیات مدیره، برکاهش تخلفات و گزارش‌های مالی نادرست با انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته، درستی گزارش‌های مالی با انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته و ارائه گزارش‌های مالی با اطلاعات صحیح و قابل فهم با انتصاب رییس واحد حسابرسی داخلی توسط کمیته اندازه‌گیری شده است. نما و میانه پاسخ‌سنجه‌های گزینه «موافق» است که میانگین آن‌ها بین ۵/۶۴ تا ۵/۸۸ در نوسان است. این شاخص‌ها بیانگر این است که برآیند استقلال کمیته حسابرسی در صحت و دقت گزارش‌های مالی شرکت‌های فعال در بورس اوراق بهادار تهران در حد بالا قرار دارد.

توصیف متغیرهای تحقیق

در بررسی مدل مفهومی تحقیق مقیاس‌سازی براساس نمرات عاملی انجام گرفته است و برای مشخص شدن وضعیت هر یک از متغیرهای تحقیق از مقیاس‌سازی از طریق میانگین استفاده شده است. توصیف متغیرهای تحقیق براساس مقادیر مقیاس‌سازی شده از طریق میانگین صورت گرفته است. در ادامه به توصیف متغیرهای: اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری، برآیند استقلال کمیته حسابرسی پرداخته شده است. جزئیات دقیق شاخص‌های آماری متغیرهای مورد مطالعه تحقیق در جداول نشان داده شده است.

جدول شماره (۲) شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی متغیر اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری

متغیر تحقیق	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	کشیدگی	انحراف ضرایب	
							چولگی	کشیدگی
اعتماد به شرکت در سرمایه‌گذاری	۷۸	۵/۸۹۷	۰/۷۱۳	۰/۵۰۹	-۰/۴۰۳	-۰/۵۴۳	-۱/۴۸۰	-۱/۰۰۹

توصیف متغیر برآیند استقلال کمیته حسابرسی: برآیند استقلال کمیته حسابرسی با میانگین ۵/۷۵۲ و انحراف معیار ۰/۵۶۱ و واریانس ۰/۳۱۴ دارای چولگی منفی و کشیدگی مثبت است. قدرمطلق انحراف ضرایب چولگی و کشیدگی این متغیر بزرگ‌تر از ۱/۹۶ است که بیانگر انحراف توزیع و منحنی در مقایسه با توزیع نرمال است. چولگی منفی متغیر نشان می‌دهد که مشاهده‌های دور افتاده از حول میانگین در دامنه چپ مقیاس اندازه‌گیری واقع شده و کشیدگی مثبت آن بیانگر این است که مشاهده‌ها در حول میانگین از تراکم شدیدتری برخوردار است. شاخص‌های توصیفی برآیند استقلال کمیته حسابرسی حاکی است که وضعیت این متغیر در نمونه آماری در حد بالا است. شاخص‌های آماری این متغیر در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول شماره (۳) شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی متغیر برآیند استقلال کمیته حسابرسی

متغیر تحقیق	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	کشیدگی	انحراف ضرایب	
							چولگی	کشیدگی
برآیند استقلال کمیته حسابرسی	۷۸	۵/۷۵۲	۰/۵۶۱	۰/۳۱۴	-۱/۱۹۲	۱/۴۵۴	-۴/۳۷۹	۲/۷۰۲

تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌های پژوهش

برای تجزیه و تحلیل استنباطی و استخراج نتایج پژوهش از تحلیل‌های چند متغیری خانواده همبستگی استفاده شده است. در این تحقیق متغیرهای مورد مطالعه به صورت پنهان بوده و با استناد به سنجه‌هایی که طبق تعریف، انعکاسی از سازه‌ها هستند، مورد سنجش قرار گرفته است. با توجه به اهداف تحقیق و روش اندازه‌گیری، مناسب‌ترین روش برای تحلیل تحقیق، استفاده از رگرسیون است. در این پژوهش از رویکرد واریانس محور یا حداقل مربعات جزئی استفاده شده و از شاخص برازندگی مدل بیرونی در مورد بخش اندازه‌گیری و از شاخص برازندگی مدل درونی در رگرسیون قضاوت شده است. حداقل مربعات جزئی از فرآیند پیچیده و دو مرحله‌ای برای برآورد و تعیین وزن‌ها استفاده می‌کند و مانند همه تکنیک‌های آماری، نیازمند مفروضه‌های خاصی است. مهم‌ترین مفروضه این مدل، تشخیص پیش‌بینی کنندگی مدل است. کمترین مربعات جزئی به نرمال بودن، عدم وجود رابطه همخطی، حجم نمونه و کم بودن یا زیاد بودن معرف‌ها متکی نیست و زمانی که حجم نمونه کوچک و یا توزیع متغیرها نرمال نباشد، استفاده می‌شود.

بررسی مدل مفهومی تحقیق

موضوع پژوهش براساس پایه‌های نظری مطرح شده تدوین و مدل مفهومی پژوهش طرح شده است. در این مدل ادراک سرمایه‌گذاران از برآیند استقلال حسابرسی به عنوان سازه‌های برونزا و محرک‌های سازه درونزای سرمایه‌گذاری در سهام شرکت فرض شده است. داده‌های مرتبط با هر یک از سازه‌ها با تعداد سه تا شش گویه با پاسخ‌های هفت پیوستاری از جامعه آماری سرمایه‌گذاران فعال در بورس اوراق بهادار تهران از قبیل مدیران شرکت‌های فعال در این حوزه و سرمایه‌گذاران با تجربه در بازار به تعداد هفتاد و هشت نفر گردآوری شده و مدل مفهومی با کمترین مربعات جزئی بررسی و تحلیل‌های لازم صورت گرفته است. در این مدل سه بخش اصلی رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

۱) ارزیابی برازندگی مدل مفهومی: در مدل رگرسیون، شاخص‌های برازندگی به ارزیابی کلی در مورد توانمندی و قدرت پیش‌بینی در روابط بین معرف‌ها با سازه و روابط بین سازه‌ها می‌پردازد که شاخص برازندگی مدل بیرونی به بخش اندازه‌گیری و شاخص برازندگی مدل درونی رگرسیون اختصاص دارد. در مدل بررسی شده این پژوهش، شاخص برازندگی مدل بیرونی^{۱۸} با مقدار ۰/۹۹۰ و شاخص برازندگی مدل درونی^{۱۹} با مقدار ۰/۹۰۸ از معنادار بودن پیش‌بینی کنندگان مدل در پیش‌بینی سازه‌های وابسته حمایت کرده است. شاخص برازندگی مدل در جدول ۴ آمده است.

جدول شماره (۴) شاخص‌های برازندگی مدل مفهومی تحقیق و نتایج آزمون آماری آن‌ها

نام شاخص	مقادیر	خطای استاندارد	مقادیر بحرانی	نتیجه آزمون
شاخص مطلق	۰/۵۱۷	۰/۰۶۵	۷/۹۵۵	شاخص برازندگی مطلق قابل قبول است.
شاخص نسبی	۰/۸۹۹	۰/۰۵۶	۱۶/۰۰۷	شاخص برازندگی نسبی قابل قبول است.
شاخص مدل بیرونی	۰/۹۹۰	۰/۰۴۰	۲۴/۹۰۷	شاخص برازندگی مدل بیرونی قابل قبول است.
شاخص مدل درونی	۰/۹۰۸	۰/۰۴۲	۲۱/۴۳۶	شاخص برازندگی مدل درونی قابل قبول است.

۲) ارزیابی مدل اندازه‌گیری^{۲۰}: در مدل‌یابی رگرسیون، مدل اندازه‌گیری به اعتبارسنجی سازه‌ها و وسیله اندازه‌گیری اختصاص دارد. این بخش از مدل شاخص‌های مختلف و متفاوتی ارائه می‌کند که با استناد به آن‌ها در مورد اعتبار و روایی ابزار سنجش قضاوت می‌شود. نتایج این بخش از مدل از اعتبار و روایی ابزار بکار رفته برای سنجش سازه‌های مدل حمایت کرده است که در ادامه به جزئیات این ویژگی‌های ابزار سنجش پرداخته شده است.

۱. روایی ابزار اندازه‌گیری: برای قضاوت در مورد روایی معرف‌های چهار سازه مدل، به شاخص‌های:

18- Outer model

19- Inner model

20- Measurement Model

روایی عاملی^{۲۱}، روایی عاملی چند بخشی یا عرضی^{۲۲}، روایی تشخیصی^{۲۳} و روایی همگرایی^{۲۴} استناد شده است. روایی عاملی و روایی عاملی چند بخشی در مورد هر معرف یا گویه به بیان دیگر در مورد تک تک گویه‌ها قضاوت می‌کند، در حالیکه روایی تشخیصی و روایی همگرایی در مورد سازه‌ها قضاوت می‌کند. ضرایب عاملی هر یک از گویه‌ها در ارتباط با سازه خود از مقادیر بالا و آماره محاسبه شده برای همه آن‌ها بزرگ‌تر از ۱/۹۶ مشاهده شده است که بیانگر معنادار بودن بارهای عاملی همه معرف‌ها است. بارهای عرضی همه معرف‌های هر یک از سازه‌ها با یکدیگر ارتباط قویتری نسبت به رابطه آن‌ها با معرف‌های سازه‌های دیگر دارند که نشان می‌دهد هر یک از معرف‌ها در سنجش سازه‌های مورد نظر از روایی لازم برخوردار هستند. میانگین واریانس استخراج شده^{۲۵} هر چهار سازه بزرگ‌تر از ۰/۵۰ است که از وجود روایی همگرایی و توان دوم همبستگی بین سازه‌ها هر چهار سازه کوچک‌تر از میانگین واریانس استخراج شده است که از وجود روایی تشخیصی حمایت کرده است. بنابراین شاخص‌های محاسبه شده برای چهار نوع روایی در بخش اندازه‌گیری از روا و مناسب بودن ابزار سنجش حمایت کرده است. نتایج روایی ابزار اندازه‌گیری در جدول ۵ و ۶ نمایش داده شده است.

جدول شماره (۵) نتایج روایی ابزار همگرایی و تشخیصی ابزار سنجش سازه‌ها

سازه‌های مدل	AC	IND	SA	INV	(AVE)
برآیند استقلال کمیته حسابرسی	۰/۰۶۰	۱	۰/۰۰۸	۰/۱۶۱	۰/۵۶۸
برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس	۰/۰۱۴	۰/۰۰۸	۱	۰/۱۰۶	۰/۷۰۸
انتخاب شرکت سرمایه‌گذاری	۰/۲۰۹	۰/۱۶۱	۰/۱۰۶	۱	۰/۷۷۷
میانگین واریانس استخراج شده	۰/۷۸۸	۰/۵۶۸	۰/۷۰۸	۰/۷۷۷	۰

- 21- - Factor loadings
- 22- - Cross-loadings
- 23- - Discriminant validity
- 24- - convergent validity
- 25- - AVE

جدول شماره (۶) نتایج روایی عاملی و روایی بارهای متقاطع ابزار سنجش سازه‌های پژوهش

سازه‌ها	گویه‌ها	بار عاملی متقاطع یا چندبخشی					بار عاملی براساس همبستگی	
		AC	IND	SA	INV	بار عاملی	خطا	آماره بحرانی
برآیند استقلال کمیته حسابرسی	Ind1	۰/۰۳۰	۰/۶۹۰	-۰/۱۰۷	۰/۱۷۵	۰/۶۹۰	۰/۱۲۲	۵/۶۶۲
	Ind2	۰/۱۰۱	۰/۷۶۷	-۰/۱۱۱	۰/۱۸۷	۰/۷۶۷	۰/۱۰۷	۷/۱۵۰
	Ind3	۰/۲۶۷	۰/۷۱۲	-۰/۰۹۱	۰/۲۷۶	۰/۷۱۲	۰/۱۱۴	۶/۲۲۹
	Ind4	۰/۲۴۱	۰/۸۶۱	-۰/۰۱۴	۰/۴۴۲	۰/۸۶۱	۰/۰۳۷	۲۳/۴۷۷
	Ind5	۰/۰۸۷	۰/۶۹۵	-۰/۰۳۵	۰/۱۴۹	۰/۶۹۵	۰/۱۱۱	۶/۲۴۹
	Ind6	۰/۲۲۸	۰/۷۸۱	-۰/۱۳۴	۰/۳۶۵	۰/۷۸۱	۰/۰۵۵	۱۴/۰۹۰
انتخاب شرکت سرمایه‌گذاری	Inv1	۰/۳۹۷	۰/۳۱۷	-۰/۲۹۱	۰/۹۰۱	۰/۹۰۱	۰/۰۲۱	۴۳/۴۶۹
	Inv2	۰/۳۵۰	۰/۳۵۶	۰/۲۵۰	۰/۸۵۲	۰/۸۵۲	۰/۰۳۲	۲۶/۳۸۹
	Inv3	۰/۴۵۵	۰/۳۸۴	۰/۳۱۳	۰/۸۹۱	۰/۸۹۱	۰/۰۲۱	۴۲/۲۶۷

۲. اعتبار ابزار اندازه‌گیری: اعتبار به همسانی درونی پاسخ‌های مرتبط به هر یک از سازه‌ها اشاره دارد. برای قضاوت در مورد اعتبار معرف‌های چهار سازه مدل، به شاخص‌های: ضرایب «آلفای کرونباخ»، «دلون-گلدیستین رو» و «ارزش ویژه»^{۲۶} استناد شده است. ضرایب آلفای کرونباخ و دلون-گلدیستین هر چهار سازه بیشتر از ۰/۷۰ است که از وجود اعتبار همسانی درونی و ترکیبی ابزار سنجش در سازه‌ها حمایت کرده است. نتایج اعتبار ابزار سنجش در جدول ۷ نمایش داده شده است.

جدول شماره (۷) نتایج اعتبار ابزار سنجش سازه‌های مدل مفهومی تحقیق با سه روش مختلف

نتیجه بررسی	ارزش ویژه		دلون گلدیستین	آلفای کرونباخ	تعداد نشانگر	سازه
	عامل اول	عامل دوم				
سازه از اعتبار کافی برخوردار است.	۰/۸۶۲	۳/۴۸۳	۰/۸۹۲	۰/۸۵۴	۶	برآیند استقلال کمیته حسابرسی
سازه از اعتبار کافی برخوردار است.	۰/۳۹۴	۲/۳۳۴	۰/۹۱۳	۰/۸۵۷	۳	انتخاب شرکت سرمایه‌گذاری

۳) ارزیابی مدل رگرسیون: بخش رگرسیون مدل به مسیرهای مورد آزمون در مدل می‌پردازد. نتایج بخش رگرسیون مدل نشان داده است که شدت ضرایب در هر دو مسیر مطرح شده در مدل به صورت مستقیم و شاخص‌های آماری محاسبه شده برای آن‌ها بزرگتر از ۱/۹۶ و ۲/۵۸ است.

بنابراین شاخص‌های محاسبه شده از وجود تأثیر مستقیم و معنادار سازه برونزای برآیند استقلال کمیته حسابرسی بر انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران به عنوان سازه درونزا حمایت کرده است. این مدل از یک معادله تشکیل شده است و ضریب تشخیص آن به مقدار ۰/۳۹۳ است که بیانگر تبیین‌پذیری انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران به وسیله سازه برآیند استقلال کمیته حسابرسی حدود ۰/۱۳۳ است.

شاخص افزونگی^{۲۷} برای انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران به مقدار ۰/۳۴۵ و مقدار مثبت آن‌ها نشانگر کیفیت مناسب و قابل قبول رگرسیون و توانایی سازه‌های پیش‌بینی‌کننده برآیند استقلال کمیته حسابرسی در پیش‌بینی انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران است.

ضرایب اهمیت متغیرها در پیش‌بینی^{۲۸} برای هر یک از سه سازه پیش‌بینی‌کننده بزرگ‌تر از ۰/۸۰ است که نشان می‌دهد سازه‌های برآیند وجود کمیته حسابرسی، برآیند استقلال کمیته حسابرسی و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس در پیش‌بینی انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران از اهمیت بسیار بالایی برخوردارند.

□ ۹- آزمون فرضیه

با استناد به پایه نظری تحقیق، انتظار این است که در جامعه آماری مورد مطالعه، وجود استقلال کمیته حسابرسی موجب ایجاد تأثیر بر جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام گردد. برای تأیید یا رد فرضیه تحقیق، فرضیه صفر دال بر نبود تأثیر مستقیم از وجود استقلال کمیته حسابرسی بر جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام در مقابل مخالف دال بر وجود تأثیر مستقیم از وجود استقلال کمیته حسابرسی بر جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام آزمون شده است. بنابراین فرضیه صفر و مخالف به صورت زیر طرح و شاخص‌های آزمون نیز در آن قید شده است.

$$\begin{cases} H0: \gamma_{INV,IND} \leq 0 \\ H1: \gamma_{INV,IND} > 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \beta = 0.331 \\ C.R = 4.452 \end{cases}$$

آزمون این فرضیه و تصمیم‌گیری در مورد آن براساس نتایج بدست آمده از رگرسیون با روش کمترین مربعات جزئی صورت گرفته است. ضریب تأثیر تأثیر مستقیم از وجود استقلال کمیته حسابرسی بر جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام با مقدار ۰/۳۳۱ دارای آماره بحرانی محاسبه شده به ۴/۴۵۲ است. با توجه به اینکه که آماره محاسبه شده از مقدار بحرانی ۱/۹۶ و ۲/۵۸ بزرگ‌تر است، بنابراین فرضیه صفر علاوه بر سطح ۰/۹۵ اطمینان در سطح ۰/۹۹ اطمینان

27- Q2 (Redundancies)

28- Variable Importance in the Projection (VIP)

نیز رد شده و فرضیه مخالف دال بر وجود تأثیر مستقیم از وجود استقلال کمیته حسابرسی بر جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام پذیرفته شده است. ضریب تشخیص بدست آمده از مدل بیانگر این است که حدود ۳۹۳٪ از تغییرات اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام به وسیله سه سازه: برآیند وجود کمیته حسابرسی، برآیند استقلال کمیته حسابرسی و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس توجیه می‌شود که حدود ۰/۱۳۳ آن به سازه برآیند استقلال کمیته حسابرسی اختصاص دارد. ضریب همبستگی بین سازه برونزا و درونزا به مقدار ۰/۴۰۱ است که در سطح ۹۹٪ اطمینان نیز به صورت مستقیم و معنادار است. بنابراین با استناد به شاخص‌های محاسبه شده و تئوری احتمالات فرضیه دوم تحقیق تأیید شده است و می‌توان ادعا کرد که در جامعه آماری سرمایه‌گذاران فعال در بورس اوراق بهادار تهران، بین وجود کمیته حسابرسی و جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام، رابطه معناداری وجود دارد و تأثیر از وجود استقلال کمیته حسابرسی بر جذب اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری بازار سهام به صورت مستقیم است.

جدول شماره (۸) نتایج آزمون تأثیر برآیند وجود استقلال حسابرسی بر اعتماد برای سرمایه‌گذاری

ضریب تأثیر و آماره آزمون			آزمون همبستگی		ضریب تشخیص و آماره آزمون			سازه اثرگذار	سازه اثرپذیر
ضریب	خطای برآورد	آماره بحرانی	ضریب	سطح خطا	سهم سازه	ضریب معادله	آماره بحرانی		
۰/۳۳۱	۰/۰۷۳	۴/۵۴۲	۰/۴۰۱	۰/۰۰۱	۰/۱۳۳	۰/۳۹۳	۴/۲۵۸	برآیند استقلال کمیته حسابرسی	اعتماد برای سرمایه‌گذاری

برای بررسی وضعیت متغیرهای: اعتماد سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در جامعه آماری سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه تهران از آزمون مقایسه میانگین یک گروهی^{۲۹} استفاده شده است. در این آزمون میانگین تجربی متغیرهای پژوهش با حد وسط نظری مقایسه شده است که با توجه به هفت پیوستاری بودن مقیاس، حد وسط نظری مقدار چهار است. نتایج آزمون‌ها نشان داده است که قدرمطلق آماره t محاسبه شده برای هر چهار متغیر مورد آزمون بزرگ‌تر از مقدار بحرانی ۱/۹۶ و سطح معنی‌داری آن‌ها کوچک‌تر از ۰/۰۵ است. بنابراین براساس تئوری احتمالات به صورت معنادار میانگین متغیرهای مورد مطالعه در پژوهش در وضعیت بالاتر از حد وسط نظری قرار دارند. بخش ساختاری مدل به مسیره‌های مورد آزمون در مدل می‌پردازد. نتایج بخش ساختاری مدل نشان داده است که شدت ضرایب در هر سه مسیر مطرح شده در مدل به صورت مستقیم و شاخص‌های آماری محاسبه شده برای آن‌ها بزرگ‌تر از ۱/۹۶ و ۲/۵۸ است. بنابراین شاخص‌های محاسبه شده از وجود تأثیر مستقیم و معنادار سه سازه برونزای: برآیند وجود کمیته حسابرسی، برآیند استقلال کمیته حسابرسی و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب

حسابرس بر انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران به عنوان سازه درونزا حمایت کرده است. این مدل از یک معادله تشکیل شده است و ضریب تشخیص آن به مقدار ۰/۳۹۳ است که بیانگر تبیین‌پذیری انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران به وسیله سه سازه برآیند وجود کمیته حسابرسی، برآیند استقلال کمیته حسابرسی و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس است که حدود ۰/۱۷۳ آن به برآیند وجود کمیته حسابرسی، حدود ۰/۱۳۳ به برآیند استقلال کمیته حسابرسی و حدود ۰/۰۸۷ به برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس اختصاص دارد.

شاخص افزونگی^{۳۰} برای انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران به مقدار ۰/۳۴۵ و مقدار مثبت آن‌ها نشانگر کیفیت مناسب و قابل قبول مدل ساختاری و توانایی سازه‌های پیش‌بینی کننده برآیند وجود کمیته حسابرسی، برآیند استقلال کمیته حسابرسی و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس در پیش‌بینی انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران است.

ضرایب اهمیت متغیرها در پیش‌بینی^{۳۱} برای هر یک از سه سازه پیش‌بینی کننده بزرگ‌تر از ۰/۸۰ است که نشان می‌دهد سازه‌های برآیند وجود کمیته حسابرسی، برآیند استقلال کمیته حسابرسی و برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس در پیش‌بینی انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری توسط سرمایه‌گذاران از اهمیت بسیار بالایی برخوردارند. نتایج شاخص‌های استخراج شده در مورد ضرایب تأثیر، خطای برآورد شده، آماره بحرانی ضرایب تأثیر، ضرایب تشخیص و آماره آزمون آن، شاخص افزونگی و شاخص اهمیت در جدول ۹ و نتایج ضرایب تأثیر و شاخص‌های ضرایب اهمیت سازه‌های پیش‌بینی کننده چندگانه در پیش‌بینی سازه وابسته در نمودار شماره (۳) نمایش داده شده است.

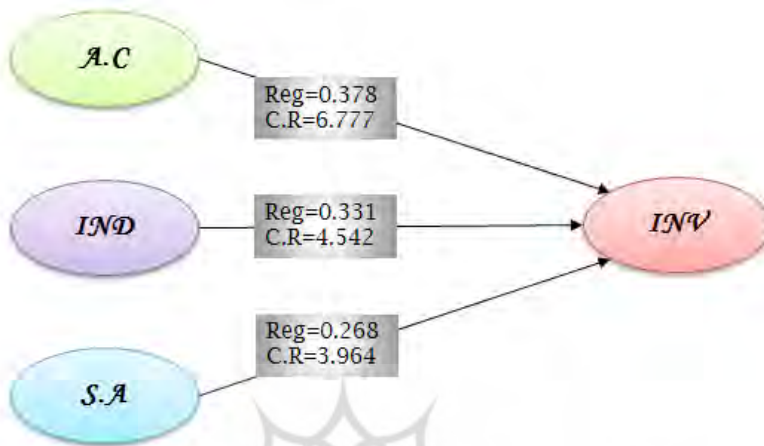
جدول (۹) ضرایب تأثیر، تشخیص، افزونگی و اهمیت و شاخص‌های آزمون آماری مدل تحقیق

نقش سازه در مدل مفهومی		ضریب برآورد	خطای برآورد	آماره بحرانی	شاخص افزونگی و اهمیت		ضرایب تشخیص و آزمون آن‌ها		
اثرگذار	اثرپذیر				افزونگی	اهمیت	سهم سازه	سهم معادله	آماره بحرانی
برآیند وجود کمیته حسابرسی		۰/۳۷۸	۰/۰۵۶	۶/۷۷۷	۱/۱۴۹	۰/۱۷۳			
برآیند استقلال کمیته حسابرسی	انتخاب شرکت برای سرمایه‌گذاری	۰/۳۳۱	۰/۰۷۳	۴/۵۴۲	۱/۰۰۶	۰/۱۳۳	۰/۳۹۳	۴/۲۸۵	
برآیند استقلال کمیته حسابرسی در انتخاب حسابرس		۰/۲۶۸	۰/۰۶۸	۳/۹۶۴	۰/۸۱۶	۰/۰۸۷			
معادله								SA * ۰,۲۶۸۲۵۱۵۸۸۱۴۳۴۴+ IND * ۰,۳۳۰۷۹۲۸۰۵۷۷۰۹۱۶+AC * ۰,۳۷۷۸۳۱۱۷۹۵۷۶۴۵۵ = INV	

30- Q2 (Redundancies)

31- Variable Importance in the Projection (VIP)

نمودار (۳) - ضرایب تأثیر متغیرهای مکنون برونزا بر درونزا و آماره‌های آن در جامعه آماری تحقیق

INV=Investment, A.C=Audit Committee, IND=Independence, S.A=Select Audit

Goodness of fit index: Outer model = 0.990, Inner model = 0.908

۱۰- نتیجه گیری و بحث:

فرایندهای حسابرسی یک شرکت بوسیله واحد حسابرسی داخلی و مؤسسه حسابرسی مستقل اجرا می‌شود. حسابرس مستقل مسئول حسابرسی و گواهی دهی به صورت‌های مالی شرکت و حسابرسی داخلی مسئول کنترل عملکرد کنترل‌های داخلی شرکت است. اگرچه هر یک از این دو، مسئولیت‌های منحصر بفرد خود را دارند، لکن کمیته حسابرسی باید اطمینان حاصل کند که آن‌ها یکدیگر را تکمیل کرده، کوشش‌های هر دو حسابرسی هماهنگ بوده و ارتباطات مؤثر بین آن‌ها برقرار است. کمیته حسابرسی همچنین باید در توسعه اهداف و رسالت واحد حسابرسی داخلی دخالت نماید، تا مطمئن شود که این واحد نقش نظارتی خود را به نحو صحیح اعمال می‌کند. کمیته باید خود را در مورد نتایج و عملیات واحد حسابرسی داخلی و پاسخ مدیریت به توصیه‌های آن در مورد کنترل‌های داخلی و رعایت به روز نماید. کمیته حسابرسی به نمایندگی از طرف سهامداران، اختیار نهایی انتخاب، ارزیابی و در صورت لزوم، تغییر حسابرس مستقل را برعهده دارد. کمیته حسابرسی باید صلاحیت حسابرس مستقل را ارزیابی کند در شکل ایده آل اعضای کمیته حسابرسی باید از مدیران غیراجرایی و مستقل از مدیریت باشند. طبق الزامات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس نیویورک اکثریت اعضای کمیته حسابرسی باید مستقل باشند. اگرچه تعریف استقلال بسیار مشکل است، اما می‌توان آنرا به معنای عدم وابستگی با مدیریت دانست. از طرفی دیگر، استقلال

به معنای توان تصمیم‌گیری‌های بیطرفانه است که ممکن است با منافع مدیریت در تضاد باشد، تشخیص استقلال و درستکاری اعضای کمیته حسابرسی با هیات مدیره است، بنابراین گزینش اعضای کمیته باید با دقت و آزادی عمل صورت گیرد. بنابراین استقلال کمیته حسابرسی در اعتماد سرمایه‌گذاران و سهامداران مؤثر است که طبق نتایج تحقیق نه تنها وجود کمیته حسابرسی بر قصد سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران حرفه‌ای اثر مثبت دارد، استقلال این کمیته نیز بر قصد سرمایه‌گذاری اثر معناداری دارد لذا باید در دستورالعمل‌های بورس اوراق بهادار مورد تاکید قرار گردد زیرا استقلال کمیته بمانند استقلال در انتخاب حسابرسان بر قصد سرمایه‌گذاری اثر مثبت دارد همچنین نتایج بدست آمده حاکی از آن است که کمیته حسابرس مستقل در تنظیم و ارائه اطلاعات قابل فهم برای رفع نیاز سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی و کشف اشتباهان و تخلف‌های مالی با اهمیت نقش دارد بلکه از طریق ارائه گزارش‌های مالی دارای اطلاعات صحیح و قابل فهم منجر به جذب سرمایه‌گذاران می‌شود. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد تشکیل کمیته حسابرسی و استقلال آن موجب ارتقای اعتماد سرمایه‌گذاران حرفه‌ای در بورس می‌شود و بین استقلال کمیته حسابرسی و قصد سرمایه‌گذاری رابطه معنادار مثبت وجود دارد. مطالعات فلو و همکاران (۲۰۱۴)، لی و استوکس (۲۰۱۱)، فرانسیس (۲۰۱۱)، وردی (۲۰۰۶)، تختائی و همکاران (۱۳۹۰) نیز به نتایج مشابه دست یافته‌اند و به نوعی بر این یافته تاکید می‌کنند.

بورس اوراق بهادار تهران، مطابق ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل‌های داخلی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مصوب تاریخ ۱۳۹۱ تشکیل کمیته حسابرسی را الزامی نموده است لیکن باید در منشورها و دستورالعمل‌هایی بر ضرورت وجود ویژگی‌های کمیته حسابرسی در هیئت مدیره هر شرکت تاکید کرد. لذا بهتر است پیشنهاد داشتن ویژگی‌هایی از قبیل استقلال و دانش حرفه‌ای و همچنین توانایی عزل و نصب حسابرس در این منشور کاملاً تاکید شود. زیرا بر اساس یافته‌های این پژوهش طبق نظر سرمایه‌گذاران، مشخص شده است که استقلال کمیته حسابرسی، کمک بزرگی به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به صحت و درستی اطلاعات مالی و در نتیجه جذب سرمایه‌گذاری می‌کند. کمیته حسابرسی از طریق نظارت بر روند گزارشگری مالی، شامل سیستم کنترل داخلی و استفاده از اصول پذیرفته شده حسابداری و نیز نظارت بر عملکرد حسابرسی مستقل و داخلی، موجب می‌شود که اشتباهات عمدی و سهوی در اندازه‌گیری‌های حسابداری و افشای اطلاعات موارد با اهمیت مالی و نیز اعمال غیرقانونی مدیریت کاهش یابد. لذا با توجه به تأثیر اطلاعات عملکردی شرکت بر تمایل به سرمایه‌گذاری افراد، فقدان تقارن اطلاعات و از بین بردن رانتهای اطلاعاتی بطور مثال با ایجاد شرایط استقلال در کمیته حسابرسی به عنوان یکی از مسائل مهم در دستور کار سازمان بورس اوراق بهادار کشور قرار گیرد تا از این طریق، سرمایه‌گذاران در بورس، با موقعیت مساوی نسبت به سایر افراد، به سرمایه‌گذاری پرداخته، به این کار تشویق شوند.

مناسب است برای استقلال کمیته حسابرسی منشور کمیته حسابرسی اصلاحاتی انجام پذیرد بطور مثال انتصاب اعضای کمیته حسابرسی به دست هیئت مدیره استقلال آن‌ها را زیر سؤال می‌برد و بهتر است این کار برعهده مجمع عمومی گذارده شود. همچنین پیشنهاد می‌گردد، این تحقیق

با روش‌های تصمیم‌گیری کاربردی از قبیل تحلیل سلسله مراتبی نیز انجام و عوامل و ویژگی‌های کمیته حسابرسی مؤثر بر قصد سرمایه‌گذاری اولویت بندی شوند. در راستای نقش و کیفیت کمیته حسابرسی می‌توان تحقیقات بیشتری نمود از جمله بررسی تأثیر کیفیت کمیته بر اعتماد سرمایه‌گذاران و بررسی تأثیر تعداد و تخصص اعضای کمیته بر تصمیمات سرمایه‌گذاری.

با توجه به سابقه اندک الزام برای تشکیل کمیته حسابرسی در شرکت‌های فعال در بورس به استفاده‌کنندگان توصیه می‌شود به نتایج تحقیق با دیده احتیاط بنگرند چرا که برخی از فواید و دستاوردهای این کمیته ممکن است در بلندمدت روی تصمیم سرمایه‌گذاران مؤثر واقع گردد.

□ منابع و مآخذ:

- ۱- احمدپور احمد، محمد، کاشانی‌پور، شجاعی، محمدرضا، ۱۳۸۹، بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی و کیفیت حسابرسی بر هزینه تأمین مالی از طریق بدهی استقراض، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷، شماره ۶۲، ۳۲-۱۷
- ۲- ارباب سلیمانی، عباس، نفری، محمود، ۱۳۷۸. اصول حسابرسی. تهران: سازمان حسابرسی.
- ۳- باباجانی، جعفر، خنکا، عبدالخالق، ۱۳۹۱، ضرورت تشکیل کمیته حسابرسی و استقرار واحد حسابرسی داخلی در شهرداری‌های کلان شهرها برای ارتقاء سطح مسئولیت پاسخگویی، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی سال دهم شماره ۳۳، ۷۲-۳۳
- ۴- باقرزاده، سعید، ۱۳۷۹، تاملی در نقش و جایگاه کمیته‌های حسابرسی در فرایند گزارشگری مالی شرکت‌های سهامی عام، مجله حسابرس، شماره ۹، ۵۱-۵۵
- ۵- تختائی نصرالله، تمیمی، محمد، ۱۳۹۰، نقش کمیته حسابرسی در کیفیت گزارشگری مالی، فصلنامه حسابدار رسمی شماره ۱۵ (دوره جدید)، ۴۵-۵۴
- ۶- ثقفی، علی؛ عرب مازار یزدی، مصطفی، ۱۳۸۹، کیفیت گزارشگری مالی و ناکارایی سرمایه‌گذاری، پژوهش‌های حسابداری مالی، ۴، ۱-۲۰
- ۷- ثقفی، علی، معتمدی‌فاضل، مجید، ۱۳۹۰، رابطه میان کیفیت حسابرسی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های با امکانات سرمایه‌گذاری بالا، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، سال سوم، شماره چهارم، شماره پیاپی (۱۰)، ۱-۱۴
- ۸- حساس‌یگانه، یحیی، معیری، مرتضی، ۱۳۸۷، حاکمیت شرکتی، حسابرسی و کمیته حسابرسی، حسابدار، شماره ۲۰۰، ۶۶-۵۷
- ۹- خوش‌مهر، عباس، ۱۳۸۸، ارزیابی سودمندی بندهای گزارش حسابرس در شفافیت صورت‌های مالی بانک‌های تجاری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
- ۱۰- صادقی، حسین، آسایش، حمید، ۱۳۹۲، بررسی عملیاتی شدن بانکداری بدون ربا در ایران از دیدگاه مشتریان، همایش ملی آسیب‌شناسی نهادهای مالی در اقتصاد اسلامی، سمنان
- ۱۱- مقدسی نیکجه، مینا، سلیمانی، غلامرضا، ۱۳۹۳، نقش کنترل‌های داخلی، حسابرسی داخلی و کمیته حسابرسی در بهبود نظام راهبری (حاکمیت) شرکتی، دوره ۳، شماره ۴ صفحات ۶۳-۷۷

۱۲- مهدیان، سید علی، ۱۳۸۹، فاصله انتظارات حسابرسان مستقل و مدیران مالی شرکت‌ها در ارزیابی بندهای گزارش حسابرسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات

۱۳- نادریان، هوشنگ، ۱۳۹۰، منشوری به نام کمیته حسابرسی، حسابدار رسمی، شماره ۲۳، ۵۹-۵۵

۱۴- نیکخواه آزاد، ۱۳۷۹، علی، حسابرسی، تهران: سازمان حسابرسی، نشریه شماره ۱۲۱

۱۵- وحیدی الیزئی، ابراهیم، تمیمی، محمد، شلال نژاد، حسین، ۱۳۹۳، استقلال حسابرس

برداشت سرمایه‌گذار، نشریه مطالعات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۰، ۳۷-۲۲

۱۶- یوسفی آذر، سیده الهام، ۱۳۹۱، اثربخشی کمیته حسابرسی در بهبود کیفیت گزارشگری مالی، اولین همایش منطقه ای پژوهش‌ها و راه کارهای نوین در حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی غیرانتفاعی غیردولتی شفق تنکابن

1. Al-Matar, E.M., Al-Swidi A.K., Fadzil Faudziah, H., 2014, The Effect of Board of Directors Characteristics, Audit Committee Characteristics and Executive Committee Characteristics on Firm Performance in Oman: An Empirical Study, Asian Social Science; Published by Canadian Center of Science and Education, Vol. 10, 130149-

2. Alzeban, A, Nedal S., 2015, The impact of audit committee characteristics on the implementation of internal audit recommendations, Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, Volume 24, 6171-

3. Biddle, G., Hilary, G., Verdi, R., 2009, How Does Financial Reporting Quality Improve Investment Efficiency?, Journal of Accounting and Economic, 48, 112131-

4. Cohen J., M.L. Gaynor, G. Krishnamoorthy, Arnold, M.W., 2007, Auditor Communications with the Audit Committee and the Board of Directors: Policy Recommendations and Opportunities for Future Research, Accounting Horizons, Vol. 21, No. 2, pp. 165187-

5. Eckhart, K. S., Widener, S. K. and Johnson, L. E., 2001, Governance and local government, The Internal Auditor, Vol. 58, No. 3, pp. 5155-

6. Felo, A., J, Krishnamurthy, S., Solier, S., A., 2014, Audit Committee Characteristics and the Quality of Financial Reporting: An Empirical Analysis, available at <http://sirous457.blogfa.com/post-198.aspx>.

7. Ferreira I., 2008, the Effect of Audit Committee Composition and Structure on the Performance of Audit Committees, Meditation Accountancy Research, Vol. 16, No. 2, 89106-

8. Francis, J., 2011, a Framework for Understanding and Researching Audit Quality, a Journal of Practice and Theory. Vol 30, No.2, PP.125152-

9. Gold, A., Klynsmitt, P., Wallage, P., Wright, A., 2014, the impact of Auditor Selection

regime and audit committee Autonomy on investment decisions, Working Paper: VU University Amsterdam; Department of Accountancy; Faculty of Economics and Business Administration, 155-

10. Irwin, T., 2009, Characteristics of effective audit committees in federal, state and local governments, *The Journal of Government Financial Management*, pp. 4448-

11. Kelin, 2010, Audit committee, board of director characteristics, and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*, 33 (3), 375-400

12. Li, Y. and Stokes, D., 2011, Audit Quality and Cost of Equity Capital, 2nd Workshop of Audit Quality, EIASM, 2, 4, 5771-

13. Patrick G. Badolato, Dain C. Donelson, Matthew Ege, 2014, Audit committee financial expertise and earnings management: The role of status Original Research Article, *Journal of Accounting and Economics*, Volume 58, Issues 2-3, 208230-

14. Verdi, R. S., 2006, Financial reporting quality and investment efficiency. Available at www.SSRN.com

15. Weaver, G. G., 2002, Audit committee trends and tools: a time for change. United States of America: The Financial Executives International (FEI) Research Foundation.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی